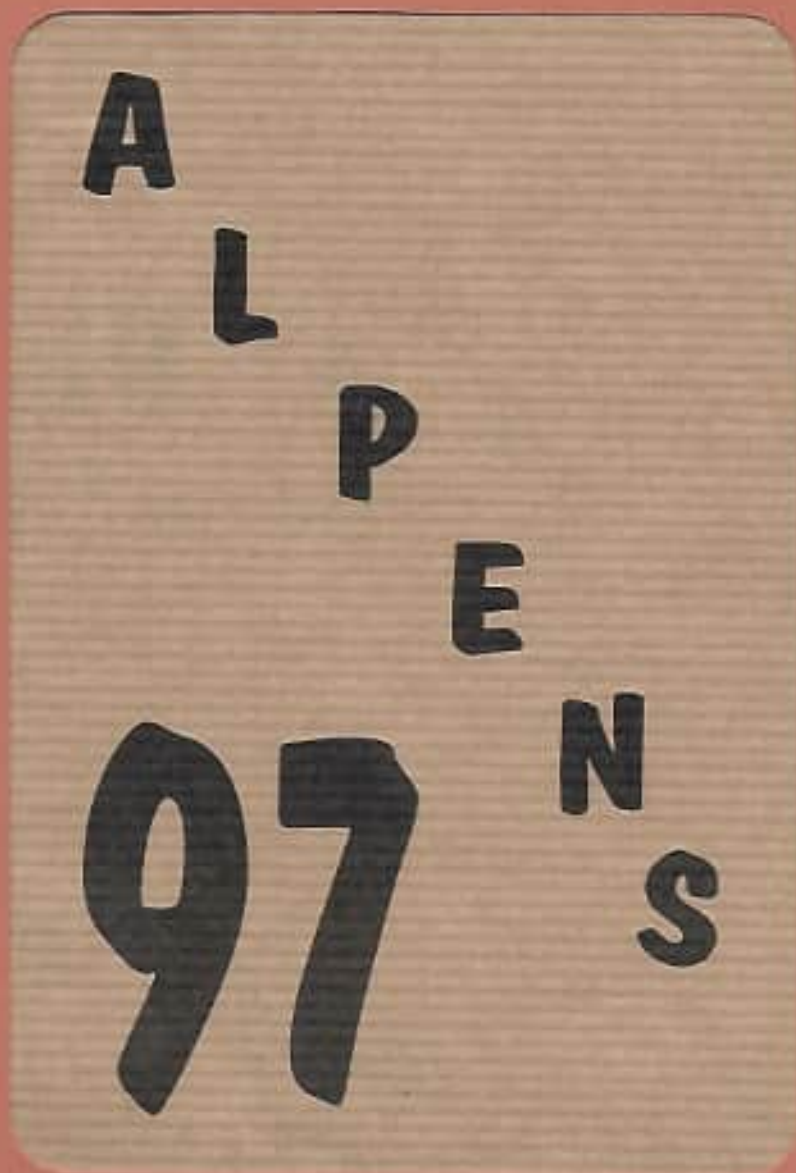

Alpens

Alpen

FESTA MAJOR

Dies 26, 27, 28 i 29 de setembre

A
L
P
E
N
S
97

Dibuix Portada: Anna Sabartés Vilardaga

SALUTACIÓ

De nou és un plaer fer arribar a les vostres mans el programa de la Festa Major d'enguany.

Alpens és un poble viu i expressa la seva màxima vitalitat cultural en la Festa Major, on hi conviuen per uns dies activitats de tota mena, culturals, lúdiques i esportives, destinades a persones de totes les edats, respectant com sempre el seu sentit tradicional i alhora donant-li un aire innovador.

En aquests darrers anys, Alpens ha experimentat canvis importants i positius en molts àmbits. Avui gaudim de molts serveis que anys enrera eren quasi inimaginables, i que pas a pas i amb l'esforç de tots, hem anat posant al dia. Tot i així, encara estic convençut i crec profundament en el potencial tant econòmic com cultural i humà que té el nostre poble. Ara, només cal seguir anant endavant amb il·lusió.

A tots, bona Festa Major!

L'Alcalde
Joan Panicot i Portet

COMISSIÓ DE FESTES D'ALPENS

(Reproducció del diàleg entre Sant Cosme i Sant Damià)

-Tu, Cosme!, s'acosta el nostre Sant i aquests de la comissió encara no han portat el programa.

-Això és que en porten alguna de cap!

-Pots comptar com cada any, ja no saben què més fer!

-M'han dit que diuen que aquest any serà sonat. Has de pensar que per començar, fan "teiatru" del clàssic, i a més a més baixada d'andròmines, i a les nits conjunts dels bons.

-Ja, ja però tot això ens ho trobarem quan passin a cobrar, ja veuràs quina arissada!

-Home, pensa que és la Festa Major del nostre poble, i només passa un cop a l'any. Hem de col·laborar-hi tant com poguem.

-Total pel que sortim...

-Au, au, que tot el poble hi col·labora desinteressadament, són molts actes: el correfoc, la dansa, els versots, els gegants... i hores de feina de molta gent!

-Home, potser tens raó...

-Doncs vinga, a participar i a disfrutar-la.

QUE TINGUEU BONA FESTA MAJOR!!!

La Comissió.

"ANY DE CANVIS"

Diuen que perquè un camp doni bona vlanda ha d'estar ben adobat o bé que sang nova dóna o empena, bé valguin les comparances; el que vull dir és que tot té un cicle, un començar i acabar, i això és el que cal, saber acabar en el moment just perquè d'altres comencin.

Sempre s'ha de donar pas a la renovació, i per això s'hi deixa un bon planter al darrera; un planter que anys a venir prengui les decisions i la iniciativa del Correfoc.

I és que el Correfoc no pot morir mai, ara ja és una tradició més del poble i, per això, se l'ha de valorar i tenir-ne cura.

Aquest ha sigut un any de canvis dins del grup de Diablers Rocadepena: són 14 anys de Correfoc en els quals alguns de nosaltres hi hem estat al peu del canó.

Ara n'estic segur que aquella Festa Major del 83, quan just encetàvem el primer Correfoc (un Correfoc tant senzill vist avui, però tant important) no n'érem conscients del que acabàvem de fer i vés per on, fixem-nos en el canvi que ha fet en tots aquests anys.

L'evolució no pot parar mai, sempre s'ha de ser innovador per mantenir viu l'esperit del correfoc. Ara seran d'altres els qui mantindran viu aquest esperit. Alguns de nosaltres ja hem fet la nostra tasca i aquí l'hem deixada, això sí, perquè tingui continuïtat.

Enguany, doncs, deixem el relleu perquè d'altres l'agafin; per això aquest ha sigut un any tranquil: no s'han fet sortides, però no n'hem tancat les portes, només les hem ajustat perquè l'any vinent, si cal, es reprenquin les sortides tradicionals. D'ara endavant però, els qui prendran tota decisió a partir de la Festa Major, seran els nous responsables, i de ben segur que serà la més assenyada.

Mentre, el proper Correfoc de la Festa Major, seguirà amb la mateixa tònica de sempre, pot ser amb formes més senzilles i simples, però igual de sorprenent i actiu. I és que el factor sorpresa no hi pot manca mai, sinó ja ho veureu amb els Versots i després amb la presentació de la colla a la plaça.

Per això us convidem, com cada any, a assistir-hi, ja ho sabeu, el nostre lema és fer força gresca, conya i disbauxa.

Perquè els Diablers de Rocadepena som i serem **COLLONUTS!!!**

VISCA EL CORREFOCI VISCA LA FESTA MAJORI

Carles García
Diablers de Rocadepena

Anem a caminar...

ALPENS-PUIGCORNADOR-ALPENS

Us proposem l'excursió més clàssica que es pot fer a Alpens. Servirà per a tots aquells que no l'han feta mai i per a refrescar la memòria dels que ja la coneixen. Es pot fer en les dues direccions, però la que proposem permet fer la pujada pel cantó de la baga, tot deixant la solellada per quan anem cara avall.

Tpar	Ttot	Explicació	Dir.	Alt.
00'	0:00	ALPENS Sortim del Casino per la carretera en direcció a Berga. (Km. 0)	300-W	865
03'	0:03	Pista a la dreta que s'enfila cap a La Serra (Km. 0'2)	70-E	870
02'	0:05	Pedró de Sant Antoni . Seguim la pista de l'esquerra, som ja al Camí Ramader. (Km. 0'3)	280-W	900
01'	0:06	Casa de Montjuïc . El camí ramader deixa la pista per tal de, tot planejant, passar per la dreta del dipòsit de l'aigua que veiem a dalt. (Km. 0'4)	340-N	900
04'	0:10	Trobem les marques de GR-1 (vermell i blanc) que, de moment, seguim (Km 0'6)	320-N	910
05'	0:15	Casa de Torrats . Deixem el GR i ens enfilem pel caminet que puja, just al darrera de la casa, després de passar un tancat de les vaques. (Km. 1'0)	320-N	930
05'	0:20	Collet de l'Oració . El Camí ramader gira sobtadament a la dreta per a ficar-se a la baga, amb abundant boix grèvol que cal respectar. (Km. 1'3)	40-N	980
07'	0:27	Deixem un camí de l'esquerra per a continuar pujant pel Camí Ramader (Km 2'0)	20-N	1000
13'	0:40	El camí està un xic perdut i cal estar atent a les fites que senyalen el camí. (Km. 2'8)	40-N	1060
08'	0:48	Font de Soler , malmesa per una esllavissada. Deixem els camins que porten cap a la casa de Soler i ens enfilem de dret cap amunt per un camí una mica difícil. (Km. 3'3)	300-W	1100
10'	0:58	Collet de les Bruixes . Deixem el camí ramader que segueix la seva via cap a muntanya i anem a la dreta, sempre per la carena. De seguida veurem les marques d'un PR (groc i blanc) que seguirem. (Km. 3'8)	80-E	1170
13'	1:11	PUIGCORNADOR , punt més alt de la nostra caminada. (Km. 4'6) Comencem la tornada baixant pel camí que amb forta pendent ens portarà fins el	20-N	1212
04'	1:15	Coll Tallat . Amb un pal indicador de camins. Tombem a la dreta per tal de seguir el GR-1 que ens guiarà fins a Alpens (Km. 5'0)	220-S	1120
07'	1:22	Passem per unes roques i veiem la casa de Pujampí a sota. (Km. 5'6)	240-W	1100
02'	1:24	Creiem una pista i continuem baixant pel caminet, després de voltar unes bardisses. (Km. 5'8)	240-W	1080
08'	1:32	Els Jonquerons . El GR segueix per una pista cap avall (Km 6'5)	200-S	1000
06'	1:38	Font de Matamosses . Seguim per la pista. (Km. 7'0)	160-S	940
05'	1:41	Roca de Pena . Escoltem atentament per si sentim els encants. (Km. 7'3)	260-W	925
05'	1:46	Torrats . Retrobem el camí de pujada i tornem a Alpens tot desfent el mateix recorregut. (Km. 7'6)	180-S	930
14'	2:00	ALPENS (Km. 8'6)		865

Tpar=Temps parcials. T.Tot=Temps totals (sense parades). Dir.=Direcció que cal seguir (en graus). Alt.=Alçada en m.

PROGRAMACIÓ

FESTA MAJOR ALPENS

1997

DIVENDRES 26 DE SETEMBRE

A les 5 de la tarda: **NANG, NANG, NANG, REPIC DE CAMPANES**, per engegar la **FESTA MAJOR**.

Obertura de l'exposició "**HISTÒRIA D'UN CLUB**", Trofeus i fotografies del CLUB DE FUTBOL ALPENS, a la Sala d'Actes de l'Ajuntament.

A les 6 de la tarda **ELS VETERANS DE LA VILA** poden anar a berenar a la fonda.

Quan sentiu repicar deu campanades, desfileu cap al Casino amb el mocador a la butxaca per anar a veure **LA FILLA DEL MAR**, d'Àngel Guimerà, a càrrec de l'ESBART TEATRAL CASTELLAR DEL VALLÈS.

Seguidament per començar a escalfar la Sala, **BALL AMB EL CONJUNT MOONLIGHT**.

NOTA: Si no voleu tenir un sobressalt a mitjanit, poseu les ampelles en fresc, al balcó.

DISSABTE 27 DE SETEMBRE

Si tens quatre trastos i ganes de fer el boig, lleva't d'hora, sigues valent i vine a la **BAIXADA D'ANDRÒMINES** a les 11 del matí.

A 2/4 de 12 del matí, al Casal Municipal:

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "PUDOR DE CREMAT" DE JOAN IBORRA, a càrrec del G.A.L.L. (Grup d'Actors del Lluçanès) i un representant de la Unió de Pagesos.

A les 12 del migdia, **OFICI SOLEMNE** en honor als nostres Patrons, Sant Cosme i Sant Damià, amb l'acompanyament de la Coral d'Alpens.

Cap al migdia, per allà a la una, veniu a moure l'esquelet a ritme de **SARDANES**, a la Placeta, amb la **COBLA CANIGÓ**.

ATENCIÓ NOIES DEL POBLE, a les 4 de la tarda no us perdeu l'ocasió de demostrar a tots els mascles, les vostres qualitats futbolístiques a l'esperat **DERBI SOLTERES-CASADES**.

A les 6 de la tarda la **COSMETA** i en **DAMIÀ**, portaran els seus col·legues a fer una ruta turística pel poble, estaran encantats que els acompanyeu.

A LES VUIT AMB ELS **VERSOTS**
QUEDAREM BEN **RETRATATS**
AMB UNS QUANTS **ANIMALOTS**
QUE ENS CANTARAN LES "VERITATS".

Quatre parracs i un barret de palla és l'únic que us fa falta per venir al **CORREFOC**, de la resta se n'ocupa el **GRUP DE DIABLES ROCADEPENNA**, a 2/4 d'11 a la Plaça.

A mitjanit no feu de Ventafocs perquè hi ha **BALL AL CASINO** amb els **CONJUNTS UAN TU TRI i MONTECARLO**.

DIUMENGE 28 SETEMBRE

*Al matí, per canviar d'aires, podeu anar a fer un tomb per la **FIRA DE L'HOSTAL DEL VILAR**.*

*A les 12 del migdia: Trepidant i frenètic **espectacle per la quitxalla** amb el grup **GALÀPET VERD**.*

*A 2/4 de 2: **CONCERT-APERITIU** al Casino amb la Cobla **LA PRINCIPAL DE BERGA**.*

*A les 5 de la tarda amb la panxa encara plena del dinar de Festa Major, aneu tots a la Plaça a veure la tradicional **DANSA ALPENSI-NA**.*

*Si han "catxat" l'aixecada els de la dansa, no patiu perquè els **CAS-TELLERS DE MONTCADA I REIXAC** i els de **SANT CUGAT DEL VALLÈS**, us mostraran les seves habilitats en aquest art.*

*I per rebentar la tarda, **ballaruca** amb el **CONJUNT ABRAXAS** al Casino.*

*A la nit, per si no n'hi ha hagut prou, **més ballaruca** amb amb el **CONJUNT ABRAXAS** al Casino.*

DILLUNS 29 DE SETEMBRE

"SANT TORNEM-HI"

*A les 12 del migdia, si t'has llevat, vine al Camp de futbol a destrossar el camp (o el cotxe) a la **GIMCANA DE COTXES**.*

*A les 4 de la tarda, al Casino, per fer quelcom diferent, **CAMPIONAT DE BOTIFARRA**.*

*A les 6 de la tarda per entretenir la mainada **ESPECTACLE INFANTIL** amb els **PALLASSOS ARLEQUÍ**.*

*A 2/4 de 8 del vespre i si encara sou vius, **GRAN BALL DE FI DE FESTA** amb **L'ORQUESTINA SIFASOL**.*

LA INDÚSTRIA TÈXTIL TRADICIONAL D'ALPENS

No podem explicar l'arrelament ni les característiques de la indústria tèxtil tradicional a Alpens, com en tot el Lluçanès, sense tenir present la transformació general que experimentà l'economia catalana en el decurs dels segles XVII i XVIII. En primer lloc, hem de tenir en compte la intensitat de l'especialització vitícola de les comarques litorals i prelitorals, que representava una intensificació de l'ús del sòl i del treball agrari, cosa que hi provocà un esllanguiment de les activitats industrials tradicionals. Tanmateix, aquesta mateixa especialització agrària d'unes determinades comarques reforçava la concentració de la manufactura en d'altres. És el cas de les terres de la Catalunya interior, comarques prepirinenques i de la depressió central, que no podien rebreixir en una especialització agrària centrada en la vinya o en conreus semblantment remuneradors o intensius en treball.

L'altra cara d'aquest procés resultà de la crisi de la draperia dels grans centres urbans, fet que propicià l'expansió de la indústria tèxtil al camp, sobretot en viles i pobles rurals que tenien una certa tradició industrial i, per tant, oferien majors possibilitats d'absorbir una oferta creixent de braços cap a manufactures com la de la llana. La tradició industrial d'aquests nuclis rurals, aleshores, es materialitzà institucionalment en noves confraries de paraires i teixidors, alhora que la producció de teixits senzills i ordinaris de llana prosperà fins a arribar a modificar les bases de l'economia local. Concretament, la confraria de paraires i teixidors d'Alpens sembla datar ja abans de 1638, sota el patronatge de Sant Cristòfol. Seria, doncs, una de les primeres a crear-se a la comarca.

Podem copsar els nivells de l'especialització productiva local a través de dues notícies o fonts estadístiques generals, bàsiques per a l'estudi de la indústria tèxtil tradicional de la Catalunya del set-cents. La primera arreplega una sèrie de dades que proporcionarien, el 1760, les administracions del dret de bolla. Pel que fa a Alpens, la relació és la següent:

NOMBRE DE TELERS I DE TIPUS DE TEIXITS A ALPENS (1760)

Telers de llana	Telers de lli	Cordellats 14ens	Estamenyes 12 es-16es*	Ratines 14es	Barragans
16	5	137	230	27	2

*Són 26 estamenyes dotzenes, 173 catorzenes i 31 setzenes.

Font: Biblioteca de Catalunya, Junta de Comerç, LXV, 1, 14-15.

Una lectura superficial de les presents dades ens mostra, en primer lloc, com el teixit principal de la producció és l'estamena catorzena (173 peces), que representa un 43,7% del total de peces fabricades (396). A nivell comarcal, Alpens, amb els seus 16 telers de llana, concentrava el 10% del total de telers de llana del Lluçanès (uns 160), per dessota de Prats (66), Olost (21) i Sant Boi (19). En canvi, la magnitud de la seva producció tèxtil fa que ocupi un destacat segon lloc, darrera de Prats (un total de 771 peces fabricades) i bastant per sobre de Sant Boi (255) i Olost (199).

Pel volum de la producció -que obligava a importar llana de fora de Catalunya, i per l'esmentada especialització en gèneres barats que tenien un ampli consum popular, Alpens es podia considerar una de les localitats tèxtils més importants de la Catalunya intermèdia, àrea que comprenia des del pla de Bages i la Plana de Vic fins als altiplans del Lluçanès, Moianès i Collsacabra.

La segona de les fonts al·ludides consisteix en una mena de formulari manat a realitzar, entre 1764 i 1765, per la Junta de Comerç de Catalunya, a instàncies de la Superior, i adreçat als ajuntaments de les poblacions on existia fàbrica i teixits de llana. Hom declara l'existència a Alpens, de 15 telers i una producció total de 314 peces de roba. Tot i que entre ambdues fonts hi ha alguna concordança, no hi deixen de sobtar algunes diferències més o menys rellevants. En primer lloc, el conjunt de la producció tèxtil surt ara reduït al 79% del de cinc anys enrere, cosa que en palesa una evident infravaloració i notables ocultacions. Els teixits fabricats són majoritàriament, estamenes dotzenes (145) i cordellats catorzens (125); a distància, segueixen els saials (28) i les baietes divuitenes (16), que no apareixien declarats en la relació de 1760. L'estamena catorzena, dominant, en el panorama tèxtil de 1760, no apareix ni tan sols mencionada. Cal, doncs, posar en dubte la fiabilitat d'aquestes dades i només atènyer els nivells qualitatius de l'especialització productiva d'ambdues fonts.

Tanmateix, allò més significatiu de les respostes de 1764-1765 rau en la menció dels principals agents del cicle productiu: 10 paraïres, 15 teixidors, 20 "jornalers" i 8 aprenents. A més a més, hom hi destaca un nombre prou important de dones, unes 62, dedicades a la filatura (que representarien prop d'un 40% de la població femenina adulta -tota la compresa a partir dels 14 anys- si ens cenyim al cens de 1787), i 18 nens per a tasques auxiliars, com fer rodets.

Hom pot tenir, doncs, una idea de la importància que assolí la mobilització del treball femení a través de l'expansió de la filatura dins el terme. Per últim, també es declara la procedència de la matèria primera: *"la lana se saca la mayor parte de Aragón y la demás del País"*.

Josep Albert Planes Ball.

BREU BIOGRAFIA DE SANT COSME I SANT DAMIÀ

Neixen a la ciutat d'Egea, situada a l'Àsia Menor (actual Turquia), cap a la segona meitat del segle III.

El significat dels seus noms és el següent: Cosme significa "Model" i Damià prové de (Domini Manus) "Mà del Senyor".

Eren germans bessons, van ser educats segons la Doctrina Cristiana, i des del principi van portar una vida de servei i total entrega als altres.

Van estudiar a Síria, Pérgamo, també a Antioquia i Alexandria.

Professionalment no només es dediquen a la pràctica diària de la medicina, sinó que també procuren superar-se dia a dia en els nous coneixements sorgits en el seu camp, sempre segons les possibilitats d'aquell temps. Només cal imaginar-se com serien els mètodes de treball fa disset segles.

Dels seus poders curatius se'n beneficiaven tant les persones com els animals.

La seva tasca com a metges els ha valgut el qualificatiu de "ANARGIROS" paraula grega que significa "sense diners", fet que ens demostra el seu total desinterès a l'hora de prestar els seus serveis.

Basant-nos en les diferents representacions artístiques que existeixen, es pot dir que Cosme faria les funcions de metge i que Damià faria de farmacèutic.

Se'ls hi atribueix la paternitat de varis medicaments, el principal és la "opopira" fórmula que constava de setanta components i que era un bon remei per a la paràlisi dels ulls, de boca, de llengua, de goll, de mans i de peus.

Les seves curacions anaven acompanyades de la propagació de la fe cristiana, fets que les autoritats paganes de l'època no acceptaven.

És per aquesta raó que aviat els dos germans començaren a ser un perill públic pel poder establert, que volia imposar per la força el culte als Déus pagans, la religió de l'Estat.

Varen ser denunciats, processats i condemnats a mort.

No es coneix, però, la data exacta del seu martiri, algunes fonts parlen de l'any 283 i d'altres no la situen fins el 287.

Segons l'historiador francès Pierre Julien el martiri va ser el 27 de novembre, però l'església els venera durant segles el 27 de setembre fins a l'any 1970 en que s'avançà la data al 26 de setembre.

Bibliografia: *"Los Santos Médicos en Abarán: Arraigo de una Devoción"*.

AJUNTAMENT D'ALPENS

Diputació de Barcelona

Servei de Cultura

Amb la col·laboració de:

caixa **Manresa**

dALPENS

